

У вези са телевизијском серијом „Александар од Југославије“, треба указати на стварно политичко стање на југословенским просторима у време краја Првог светског рата, новембра 1918.

У жељи да, посебно млади читаоци, сазнају истину о тим данима, одлучио сам се да преведем са словеначког изводе из чланка објављеног осам месеци после настанка Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца.

Реч је о два наставка чланка „Корошец нас је продао Србима“ („Корошец нас је продал Србом...“), која су објављена у мариборском католичком политичком листу „Стража“ 18. и 22. августа 1919. Дакле, не ради се о просрпском и пројугословенском гласилу тадашњих словеначких „либералаца“, већ о њиховим противницима, тврдим присталицама католичког свештеника Корошца, окупљеним око „Словенске људске (народне – нап. Н. М.) странке“, који су 1914. били поборници рата са Србијом.

Повод за чланак су очито била трвења унутар словеначких клерикалаца, односно одбрана Антона Корошца од оптужби да је Словенце „продао Србима“.

У првом наставку од 18. 8. 1919, непотписани аутор (очито члан уредништва листа) каже: „Код расула Аустрије имали смо Словенци само две могућности: да се наслонимо на Србију или да нас разделе између себе Немци и Италијани (употребљена је реч „Лахи“

Пише: Никола Милованчев
четвртак, 27 мај 2021 05:53

– нап. Н. М.). У том другом случају би Италијани сигурно заузели до Зиданог Моста, са рудницама у Трбовљу и Храснику. Корушку и Штајерску би доделили Немачкој Аустрији. Само би хрватска краљевина добила неку врсту самосталности под италијанским надзором и можда би томе додали од крањске покрајине такозвану Белу Крајину. Сулуда је свака прича, да би ми могли да прогласимо своју републику или нешто тако“ (о томе које би биле границе те „хрватске краљевине“ под италијанским протекторатом ћемо видети у другом наставку чланка – нап. Н. М.).

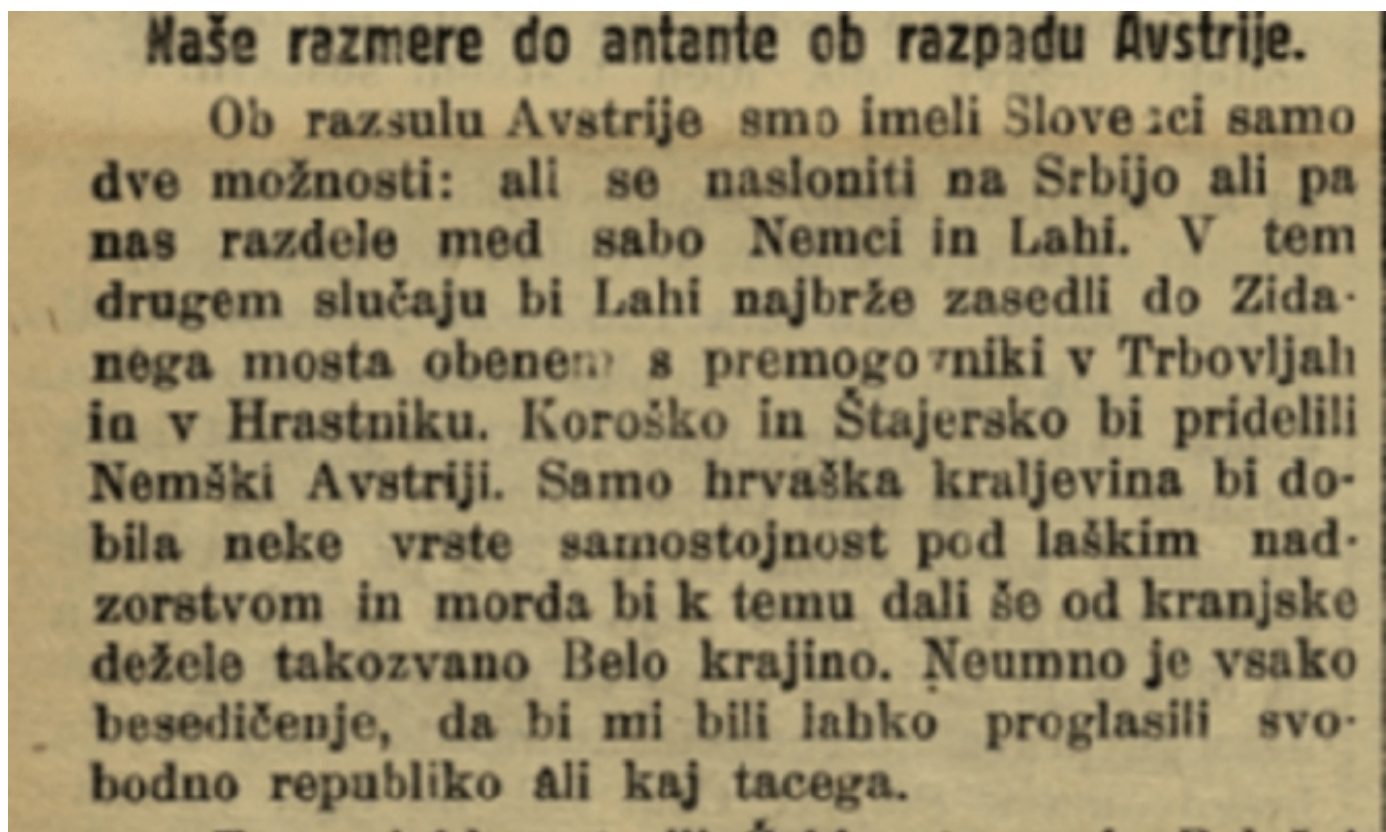

Следећи број листа Стража је изашао 22. августа 1919. а у њему је донесена трећа глава чланка, која има наслов „Наше једино спасење Србија“. Ево тог поглавља:

„Властиту републику дакле нисмо могли да прогласимо. Морали смо или да се наслонимо на Србију, која је члан Антанте и има у њој велики углед, или да трпимо, да ради Антанта са нама као са својим непријатељима. У том случају би морали чак да вратимо Србији сву штету коју су направили наши војници, или робом, или новцем, или радом. У том случају би на пример Срби моигли да захтевају, да Штајерска да Србији толико и толико одеће, намештаја, живине итд. Мариборско окружно поглаварство би морало да пошаље толико и толико хиљада људи у Србију, да тамо бесплатно поправљају штету коју је направила

Пише: Никола Милованчев
четвртак, 27 мај 2021 05:53

Аустрија. У тврде главе наших аустрофила (у оригиналу је употребљен словеначки израз „немшкутари“ – нап. Н. М.), које су осим тога задимљене вином и ракијом, ни сада не иде у главу, да смо ми поражени и потпуно зависни од Антанте.

У расулу Аустрије није било питање да ли се Србија некоме свиђа или не, морали смо к њој да спасемо, шта се може спасити, ми нисмо могли да постављамо никакве услове. Срби су били ти који су имали реч и морамо казати да су нас примили као несрећну браћу, иако су могли да нас приме као издајнике југословенског народа, јер смо се борили са Аустријом против Србије.

Срби су могли да се поставе на искључиво српско становиште и кажу: узимамо само покрајине, где живи српско становништво: Босну и Херцеговину, јужну Далмацију, Банат и Бачку, део Славоније и од Хрватске: Лику, остали Хрвати и Словенци нек раде шта хоће

Пише: Никола Милованчев
четвртак, 27 мај 2021 05:53

Ми смо требали Србе а не они нас. Срби су могли да се поставе на искључиво српско становиште и кажу: узимамо само покрајине, где живи српско становништво: Босну и Херцеговину, јужну Далмацију, Банат и Бачку, део Славоније и од Хрватске: Лику, остали Хрвати и Словенци нек раде шта хоће. У том случају би Срби могли да живе у пријатељству са Италијанима и Немцима и добили би лепу ратну одштету. Овако су истина добили нешто света и нека три милиона становника више, али зато најмање 25 милијарди аустријског дуга, никакву ратну одштету и непријатељство Италијана и Немаца. КАСНИЈИ ИСТОРИЧАРИ ЋЕ ПИСАТИ ДА СУ ПРИ ОВОМ УЈЕДИЊЕЊУ ПУНО ВИШЕ ДОБИЛИ СЛОВЕНЦИ НЕГО СРБИ.

Дакле, Корошец није продао ништа, јер није имало шта да се прода...“.

Када се чита после 100 година, овај чланак из словеначке католичке Страже из 1919. делује и јако искрено, и луцидно: аутор је претпостављао ко ће у Југославији горе проћи, што се 72 године касније и обистинило. Краљ Петар, регент Александар, Никола Пашић и други главни политичари Краљевине Србије су хтели Југославију.

Pише: Никола Милованчев
четвртак, 27 мај 2021 05:53

Posamezna številka štane 30 vinarjev.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo.

Maribor, dne 22. avgusta 1919

Letnik XI.

Imenitni listi razpisali
se vseh po K. L. N.
od vsega političnega
pa vsega razpisali
— papir —

„Straža“ izhaja v jed-
naki in politični
kategoriji se ne sprejme

Številka štane 30 vinarjev
svetih vsak dan od
11. do 12. ure dopoldne

rajinakem

velikih državah ima
postopajajočih stvari
a našim a delovanje
Tega ni v Slov-
slova povzročena,
dijo svoje dele prvi
razmere. V mnogih
ga papir. Drogad-
vse in tudi sama fi-
slova Slovenija.
vse sta, ali se im-
ve deloval stor, se-
se drugih velikih slo-
je to, da je sedi-
služe popolnoma in-
li in da se prilo vi-
sod nobena povzra

naloga naroda, je izdajalec našega ljudstva, naj
nimamo drugoga odgovora, kakor a postjo po gla-
vi. Gospodarsko bi sveta z Avstrijo pomenila
popolno uničenje. Avstrijska kruna je veljala
pred dvema točki se enajst vinarjev, od takrat
pa se velja niti vinarja več, ni vredna niti tol-
ko, kakor papirček za cigarete in samo po se-
nemostil se kdo kaj znaje da. Jugoslovanska
kruna bo v vsakem slučaju mnogo
vrednejši na tretjih prvotne cene in imamo ve-
lika upanja, da se bo polgroma se znatno dvig-
nila. V Jugoslaviji imamo možnost, da se bo
bogato razvija trgovina in obrtinja in v tem
slučaju bo tudi kmet dobro shajal. V Jugosla-
viji bomo lahko razvili svoje kmetstvo in omi-
ka, naši ljudje bodo imeli priložnost do vseh stvari,
denar, ki je včasih šel iz države v roke tujci
tudi priložnost, bo ostal doma. Naša država je
starej tako velika kakor Italija, prebivalcev ima
pa trikrat manj. A prirodna bogatstva je v
naši državi brez primerov več kakor v Italiji.
Ljudstvu se torej ne bo treba seliti v tuje na
kruh in zaslužek, tega bo naša država vsak-
do dovolj. Kako bi se nam godilo v naravnem
očinu pod Nemško Avstrijo ni treba niti ome-
njati.

III. Naša edina rešitev Srbi.

Lastne republike torej nimamo mogli progla-
siti. Morali smo se ali nasloniti na Srbi, ki je
član antante in ima pri njej pravočasen ogled, ali
pa trpeti, da dela antanta z nami kot s svojimi
soprotniki, kakor hoče. V tem slučaju bi morali
celo povrniti Srbi vse škodo, katero so ji
naredili naši vojaki hoditi z denarjem in z bla-
gom, ali pa z delom. V tem slučaju bi na pri-
mer Srbi lahko zahtevali, da da štajarska Srbi
toliko in toliko oblike, pohištva, živine itd. Me-
bersko okrajno glavarstvo bi moralo poslati to-
liko in toliko toč ljudi v Srbi, da tam bes-
plačno popravljajo škodo, katero je naredila Av-
strija. V trde boče zahtevati Srbi, ki so
polje tega se vse prekaljeno od vina in žrnja,
da staj se gre v glavo, da smo mi premagani
in popolnoma odvisni od antante.

Oh razumu Avstrije ni bilo več vprašanja,
če je koma Srbi več ali ne, morali smo k
njej, da rešimo, kar je moglo rešiti, mi nimamo

možni staviti nobenih pogojev, bili so Srbi, ki
so imeli besedo in rati moramo, da so nas spre-
jeli kot narodne brate, daštevno bi nas bili
lahko sprejeli kot izdajalec jugoslovanskega na-
roda, ker smo se borili z Avstrijo zoper Srbi.

Mi smo potrebovali Srbe, ne oni nas. Srbi
bi se lahko bili postavili na izkupitve srbske eta-
litete in rekli: vrnemo samo delata, kjer pre-
biva srbske prebivalstvo: Bosno in Hercegovino,
južno Dalmacijo, Banat in Bačko, del Slavonije
in od Hrvatske: Liku, ostali Hrvatsje in Slovenci
naj polno kar hočejo. V tem slučaju bi Srbi
lahko živeli v prijateljstvu z Lahi in Nemci in
dobili lepo vojno odškodnino. Tako pa dobe si-
cer nekaj sveta in kakšno 3 milijone prebival-
cev več, zato pa tudi najmanj 25 milijard av-
strijskega dolga, nobena vojna odškodnina in
svojevito Lahov in Nemcev. Poznejši zgodovi-
narji bodo pisali, da so na tem zgodovinske ve-
like več pridobili Slovenci, kakor Srbi.

Korošec ni torej postal silosar, ker ni bila
silosar prodajati. Vse, kar smo imeli, so se po-
prej zahvalovali avstrijski Slovenci, ki so našli
naš nam in nemikatarska državi, ki je z svoje
blazno zaščutostjo pogazila Avstrijo v pogubo.

Naša demokratska vlada.

Naša nova vlada v Beogradu je se potove
izvela svoje prvo sejo, in se je se tudi predsta-
vila Narodnemu predstavništvu s svojim progra-
mom. Kakšno da je ta program se vlade dveh
skupin in kako je bil sprejet od predstavništva,
o tem se nimamo nikakih poročil. Malimo tudi,
da opozicijske stranke ne bodo koj v začetku
te nove vlade strmojavile ali jej onemogočile
svoje delovanje sploh, ampak jej boče pustile
svoj po programu zahtevati delokrog, katerega
izpeljava bo menda dokazala v najkrajšem času,
da demokracija in socialni demokracija nikakor
niso zmožni povoljno zadovoljivo rešiti veljav-
ih vprašanj: valute in agrarne reforme. Ako boče
ta namovo prebarvani vladni voz obšel in koj
v začetku v silakali sredstvo valute in agrarne
reformo, zaigrali bodo demokracija se to malen-

je prodal

v tem. Avstriji in

to je bolje, ako bi
se po pravici ha-
k Slovač stopil izven